

ไข้หวัดใหญ่ (Influenza)

หลังจากการระบาดใหญ่ของไข้หวัดใหญ่ชนิด A/H1N1 2009 ในปี พ.ศ. 2552 มีรายงานผู้ป่วย 120,400 ราย อัตราป่วยเท่ากับ 189.73 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 231 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 0.19 ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 จำนวนผู้ป่วยยังคงสูง มีรายงานผู้ป่วย 115,183 ราย หลังจากนั้นจำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2554 มีรายงาน 62,112 ราย และปี พ.ศ. 2555 มีรายงาน 62,100 ราย ในปี พ.ศ. 2556 มีรายงานผู้ป่วย 43,941 ราย อัตราป่วยเท่ากับ 68.00 ต่อประชากรแสนคน ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต (รูปที่ 1)

ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1 : 1.1 กลุ่มเสี่ยง พบว่ากลุ่มอายุ 0 - 4 ปี มีอัตราป่วยสูงสุดเท่ากับ 280.96 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา เป็นกลุ่มอายุ 5 - 9 ปี 10 - 14 ปี 25 - 34 ปี และ 15 - 24 ปี เท่ากับ 162.62, 97.40, 50.08 และ 49.59 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2551 - 2555) พบอัตราป่วยสูงในเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี รองลงมา เป็นเด็กกลุ่มอายุ 5 - 9 ปี กลุ่มอายุ 10 - 14 ปี และกลุ่มอายุ 25 - 34 ปี ยกเว้นปี พ.ศ. 2552 ที่พบอัตราป่วยในกลุ่มเด็กโต (กลุ่มอายุ 10 - 14 ปี) สูงกว่ากลุ่มอื่น (รูปที่ 2)

ลักษณะการเกิดโรคตามฤดูกาล มักพบผู้ป่วยสูง 2 ช่วง คือ ในช่วงต้นปีระหว่างเดือนมกราคม - มีนาคม และในฤดูฝนต่อฤดูหนาว ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม ซึ่งพบจำนวนผู้ป่วยสูงมากกว่าช่วงต้นปี ในปัจจุบันพบว่าการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ จำนวนผู้ป่วยในเดือนมกราคม - เมษายน มีจำนวนผู้ป่วยสูงกว่าปีที่แล้วประมาณ 3 เท่า และสูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปี (ปี พ.ศ. 2551 - 2555) และในเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยไม่สูงมาก และน้อยกว่าจำนวนผู้ป่วยในช่วงต้นปี (รูปที่ 3)

ลักษณะการกระจายตามภูมิภาค พบว่าพื้นที่ที่มีอัตราป่วยสูงทุกปี คือภาคเหนือและภาคกลาง รองลงมา เป็นภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รูปที่ 4)

จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 10 ลำดับแรก ได้แก่ ลำปาง อัตราป่วยเท่ากับ 257.73 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ภูเก็ต อุตรดิตถ์ ระยอง พิษณุโลก กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา เชียงใหม่ นครพนม และตรัง เท่ากับ 248.90, 218.59, 189.09, 181.91, 180.67, 176.44, 161.56, 146.98, 124.14 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ (รูปที่ 5)

จากระบบเฝ้าระวังไข้หวัดใหญ่เฉพาะพื้นที่ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีตัวอย่างที่ส่งตรวจจำนวน 4,020 ตัวอย่าง พบเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ จำนวน 608 ราย ร้อยละ 15.12 เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ที่พบมากที่สุด คือ เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A/H3N2 ร้อยละ 73.19 รองลงมาเป็น ไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด B (19.74%) และเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A/H1N1 2009 (7.07%) เชื้อไข้หวัดใหญ่ที่พบเป็นสาเหตุตลอดทั้งปี คือ ไข้หวัดใหญ่ชนิด A/H3N2 และการระบาดในช่วงต้นปี พบเชื้อไข้หวัดใหญ่ชนิด B ร่วมด้วย ส่วนไข้หวัดใหญ่ชนิด A/H1N1 2009 เริ่มพบมากขึ้นในช่วงปลายปี (รูปที่ 6)

จากการเฝ้าระวังการดื้อยาต้านไวรัสในกลุ่ม Neuraminidase inhibitor ของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในปี พ.ศ. 2552 ถึง ตุลาคม 2556 พบว่าเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A/H1N1 ดื้อต่อยา ร้อยละ 95.55 ส่วนเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A/H1N1 2009 ดื้อต่อยา ร้อยละ 1.35 และจากการศึกษาเปรียบเทียบเชื้อที่ตรวจพบกับสายพันธุ์วัคซีนที่องค์การอนามัยโลกประกาศใช้ พบว่าเชื้อที่ตรวจพบส่วนใหญ่ตรงกับสายพันธุ์ที่อยู่ในวัคซีนไข้หวัดใหญ่ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ร้อยละของสายพันธุ์ของเชื้อไข้หวัดใหญ่ที่แยกได้ในประเทศไทย

สายพันธุ์ที่แยกได้ในประเทศไทยระหว่าง มกราคม ถึง ธันวาคม 2556					
A(H1N1)pdm09	ร้อยละ	A (H3N2)	ร้อยละ	B	ร้อยละ
A/California/07/2009 (H1N1)	100.00	A/Victoria/361/2011(H3N2) หรือ A/Texas/50/2012(H3N2)	100.00	B/Brisbane/60/2008* (Victoria lineage)	18.47
				B/Wisconsin/01/2010* (Yamagata lineage)	22.83
				B/Massachusetts/2/2012 (Yamagata lineage)	58.70

หมายเหตุ:*หมายถึงสายพันธุ์ที่ระบาดและไม่ตรงกับสายพันธุ์วัคซีนทั้งซีกโลกเหนือและซีกโลกใต้ที่ประกาศใช้ในขณะนี้

จากระบบเฝ้าระวังเหตุการณ์ ได้รับรายงานการระบาดของไข้หวัดใหญ่ จำนวน 23 เหตุการณ์ สถานที่ที่เกิดการระบาดมากที่สุดคือ โรงเรียน ร้อยละ 56.52 รองลงมา เป็นศูนย์ฝึกอบรม ได้แก่ ค่ายทหาร โรงเรียน นายสิบ และค่ายกองร้อยอาสา ร้อยละ 26.09 ตรวจพบเชื้อสาเหตุ ร้อยละ 69.57 เชื้อที่พบมากที่สุดเป็นเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A ร้อยละ 93.75 ซึ่งในจำนวนนี้มีการหาสายพันธุ์ของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A เพียง 5 เหตุการณ์ ร้อยละ 33.33 ดังนั้น เพื่อให้ทราบสายพันธุ์ของเชื้อที่เป็นสาเหตุการระบาด ควรมีการส่งตัวอย่างเพื่อตรวจหาสายพันธุ์เพิ่มเติมด้วย

จากระบบเฝ้าระวังปอดอักเสบรุนแรงหรือเสียชีวิตไม่ทราบสาเหตุ มีรายงานผู้ป่วยเสียชีวิตที่สรุปสาเหตุจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิด A H3 จำนวน 2 รายที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเด็กอายุระหว่าง 4 – 6 เดือน มีวันเริ่มป่วยในเดือนสิงหาคมและตุลาคม

ในการควบคุมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ เน้นการให้วัคซีนในกลุ่มเสี่ยงต่อการเสียชีวิต และให้ในกลุ่มคนที่อยู่ในสถานที่ที่มีคนอยู่ร่วมกันมาก ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีการป้องกันตนเอง โดยการกินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ การสวมหน้ากากอนามัย หากป่วย หยุดงาน หยุดเรียน อยู่บ้าน ถ้าอาการไม่ดีขึ้นใน 2 วัน หรือ หอบเหนื่อยให้รีบพบแพทย์ ดูแลรักษาพยาบาล ให้ประชาชนเข้าถึงการรักษาได้ รวดเร็วและได้รับยาต้านไวรัส ภายใน 48 ชั่วโมง ตลอดจนขยายการเฝ้าระวังเชิงรุกให้ คลินิก สถานพยาบาลเอกชน ชุมชน และสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมเมื่อมีเหตุการณ์ ผิดปกติ เพื่อให้มีการตรวจจับการระบาดได้อย่างรวดเร็ว

ผู้เรียบเรียง

สุทธนันท์ สุทธชนะ

บรรณาธิการวิชาการ

นพ.ฐิติพงษ์ ยิ่งยง

Fig.1 Reported Cases of Influenza per 100,000 Population by Year, Thailand, 1971-2013

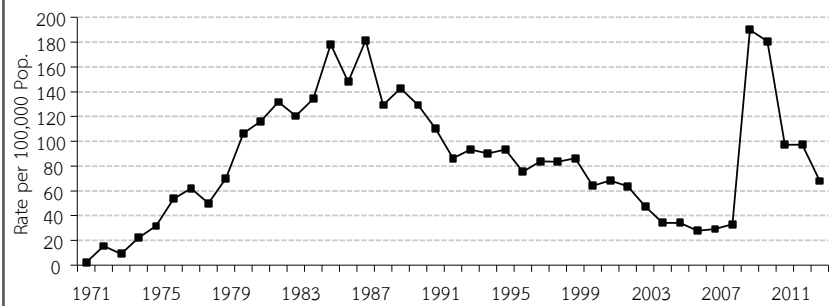

Fig.2 Reported Cases of Influenza by Age-group, Thailand, 2009 - 2013

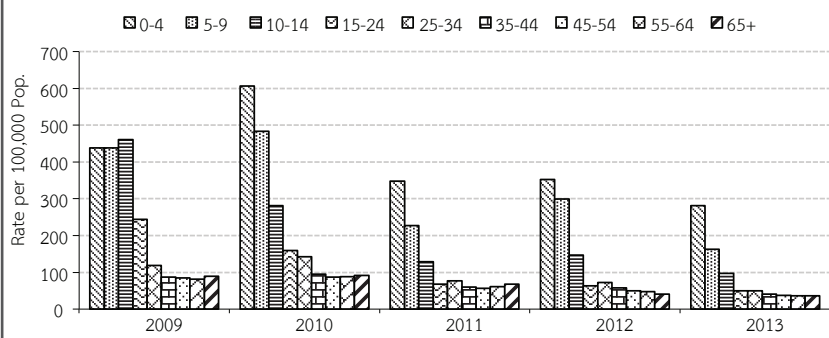

Fig.3 Reported Cases of Influenza by Month, Thailand, 2009 - 2013

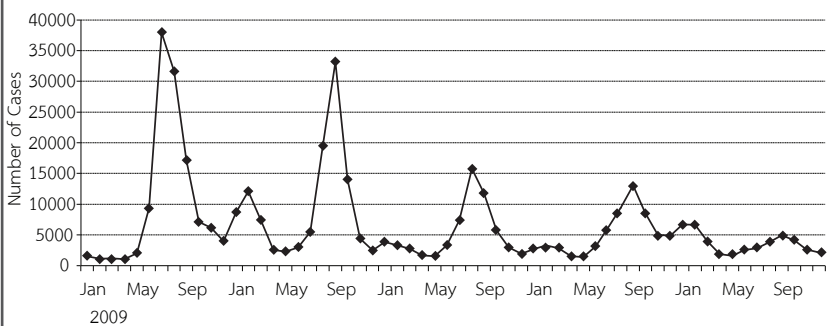

Fig.4 Reported Cases of Influenza per 100,000 Population by Region, Thailand, 2009 - 2013

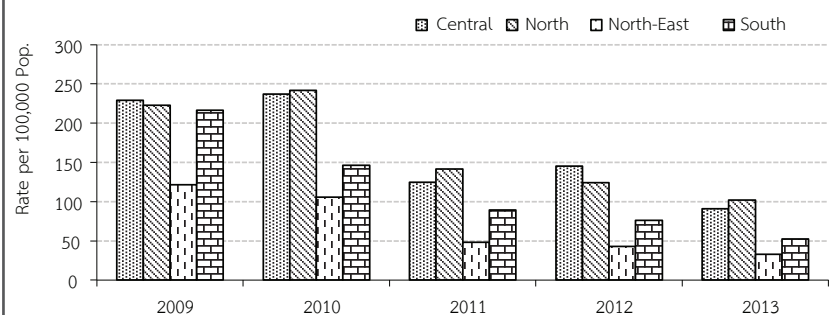

Fig.5 Reported Cases of Influenza per 100,000 Population by Province, Thailand, 2009 - 2013

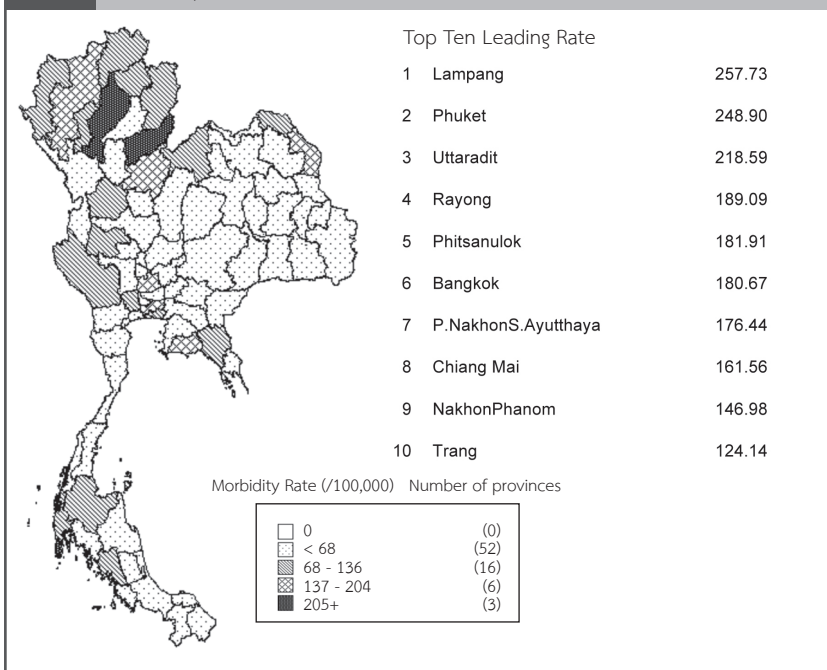

Fig.6 Poportion of Influenza virus, by subtype, Thailand, 2013

